

ТОЦЬКА О. Л., д. е. н., професор, професор кафедри менеджменту,
ПРОСВІРНИКОВ М. В., аспірант,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ СУПРОВІД МІЖНАРОДНИХ АВТОМОБІЛЬНИХ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Актуальність. Компаніям-експортерам та імпортерам доводиться користуватися послугами автомобільних вантажних перевізників для переміщення товарів між країнами в разі, якщо в них немає власного автомобільного парку. Алгоритм надання послуги з міжнародного автомобільного вантажного перевезення містить низку етапів:

1. Звернення клієнта до перевізника.
2. Формування перевізником умов пропозиції.
3. Погодження умов договору.
4. Остаточне пропрацювання перевізником маршруту.
5. Підписання клієнтом і перевізником договору та заявки.
6. Здійснення перевезення.
7. Формування документації для сплати за перевезення.
8. Відправка замовнику оригінальних документів на сплату (договір – 2 прим., заявка – 2 прим., акт – 2 прим., міжнародна автомобільна накладна (CMR), рахунок) [1].

Як бачимо, при наданні таких послуг обов'язковим є оформлення низки документів. Зауважимо, що їх формування у транспортних організаціях можуть здійснювати менеджери як відділу логістики, так і відділу експедиції та перегону транспорту [2].

Результати дослідження. Отож, *договори* на перевезення вантажів в різних компаніях можуть мати трішки відмінну структуру (див. табл. 1).

Таблиця 1

Структура договорів на міжнародні перевезення вантажів

Договір на міжнародне перевезення вантажів	Договір на перевезення вантажів автомобільним транспортом
1. Предмет договору.	1. Предмет договору.
2. Загальні положення.	2. Обов'язки сторін.
3. Обов'язки замовника.	3. Ціна послуг.
4. Обов'язки перевізника.	4. Умови розрахунків.
5. Відповідальність сторін.	5. Відповідальність сторін.
6. Порядок розрахунків.	6. Форс-мажор.
7. Претензії. Позови.	7. Порядок вирішення спорів.
8. Форс-мажор.	8. Інші умови.
9. Строк дії та інші умови.	9. Адреси, банківські реквізити і підписи сторін.
Юридичні адреси сторін.	

Примітка: авторська розробка.

Як бачимо, в наведених структурах є тотожні розділи: предмет договору, порядок / умови розрахунків, відповідальність сторін, форс-мажор, інші умови, адреси сторін. Інші розділи мають дещо відмінні назви: обов'язки замовника та перевізника – обов'язки сторін; претензії, позови – порядок вирішення спорів. Однак, не зважаючи, на таку структурування, зміст цих документів є подібним.

Іншим документом, який оформляється при наданні транспортних послуг, є *заявка*. Вона може містити приблизно такий набір реквізитів (див. табл. 2).

Таблиця 2

Структура заявок на перевезення вантажів

Заявка на внутрішнє перевезення вантажів	Заявка на міжнародне перевезення вантажів
Маршрут перевезення	
Найменування та вага вантажу	
Тип рухомого складу	
Дата й час завантаження	
Адреса завантаження	
	Адреса митного оформлення
	Адреса митного очищення
Адреса розвантаження	
	Прикордонний перехід
Ціна за перевезення	
Умови оплати	
Узгоджений термін доставки	
Номер автомобіля / причепа	
Ім'я та прізвище водіїв	
Контактні телефони водіїв	
Додаткові умови	

Примітка: авторська розробка.

Як бачимо, заявка на міжнародне перевезення вантажів відрізняється від заявки на перевезення вантажів у межах країни наявністю таких структурних елементів: адреса митного оформлення, адреса митного очищення, прикордонний перехід.

У міжнародних перевезеннях також використовується *міжнародна товарно-транспортна накладна (CMR)*, яка має уніфіковану структуру (24 поля). Вантажна накладна складається в трьох оригінальних примірниках, підписаних відправником і перевізником. Перший примірник передається відправнику, другий супроводжує вантаж, а третій залишається у перевізника [3]. У цьому документі заповнюється інформація щодо сторін (відправник, одержувач, вказівки відправника), місць (місце розвантаження вантажу, місце та дата завантаження вантажу), документів (документи, які надаються), вантажу (знаки та номери, кількість місць, рід пакування, найменування вантажу, статист. №, вага брутто, об'єм), умов (умови оплати, особливі узгоджені умови), перевізників (перевізник, наступний перевізник, зауваження та застереження перевізника), оплати (підлягає до сплати; оплата, яка підлягає

поверненню), місця та дати складання. Вона також має спеціальні місця для підписів і штампів (відправника, перевізника, одержувача).

Висновки. Отже, при наданні послуги з міжнародного автомобільного вантажного перевезення оформляється низка документів: договір – 2 прим., заявка – 2 прим., акт – 2 прим., міжнародна автомобільна накладна (CMR), рахунок. У договорі відображається конкретна інформація про його предмет, обов'язки сторін, умови розрахунків тощо. В заявці включається детальна інформація про маршрут перевезення, адреси завантаження / розвантаження, митного оформлення, митного очищення, прикордонний перехід й ін. Міжнародна товарно-транспортна накладна складається в трьох примірниках (для відправника, одержувача, перевізника), має уніфіковану структуру та, окрім іншого, містить детальну інформацію про вантаж (знаки та номери, кількість місць, рід пакування, найменування вантажу, статист. №, вага брутто, об'єм).

Список використаних джерел:

1. Тоцька О., Просвірніков М. Алгоритмізація надання транспортними компаніями послуг із міжнародних вантажних перевезень. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством*: матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи Дмитра Мусійовича Фесенка, 28–29 берез. 2024 р. Полтава: ПДАУ, 2024. С. 982–983. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/24064>.
2. Totska O., Prosvirnikov M. Organisational structure and external relations of an international road freight carrier. *Економіка і регіон*. 2024. № 1 (92). С. 195–201. URL: <https://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/3328/2750>.
3. Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_234/conv#o11.

